

Güncel
Fatih ÇINAR

İHRAMCIZÂDE İSMAİL HAKKI TOPRAK (K.S.)
VE ÜSTÂDI
MUSTAFA TAKÎ EFENDİ (K.S.)

Mustafa Takî Efendi ve İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak, Anadolu'nun son dönem manevî coğrafyasında son derece seçkin yerlere sâhip iki büyük gönül insanıdır. Aynı membadan beslenen bu iki âbide şahsiyet arasındaki sevgi, saygı, hoşgörü, alçak gönüllülük ve tevazu üzerine kurulan samimi ilişki günümüz insanı için büyük mesajlar içermektedir.

İsmail Efendi bir şiirinde, çok sevdiği ve saygı duyduğu Takî Efendi'yi şu şekilde tanıtmıştır:

*Bir acep sırr-ı Takî'den aldığım ders-i iber
Anı bilmek diler isen vereyim sana haber
Her ûlûmu almış idi pîrimden o şeyh-i mu'teber
Biz de anda mahvolup bezm-i ferdâ olmuşuz*

İsmail Efendi, Mustafa Takî Efendi'yi o kadar severdi ki kendisine manevî görev teklif edilince "Canım Mustafa Takî Efendim varken bu görevi kabul edemem. O, tarikatta ve yaşta bizden ilerdedir" şeklinde büyük bir saygı ve özveri ile geri çevirmiş, vazifenin Mustafa Takî Efendi'ye tevdi edilmesini sağlamış ve Mustafa Takî Efendi vefat edinceye kadar ona hizmet etmiştir.

İsmail Efendi'nin Takî Efendi'ye Vefatına Kadar Hizmet Etmesi

İsmail Efendi'nin, Mustafa Takî Efendi'nin vefatına kadar, yaklaşık dört buçuk yıl, ona hizmet ettiğini söylemiştik. Bu dönemde İhramcızâde, Mustafa Takî Efendi'nin kapısından, "Efendimin bir isteği olursa hemen yerine getireyim", düşüncesi ile hiç ayrılmamıştır. Anlatıldığına göre, bir defasında İsmail Efendi, Mustafa Takî Efendi'nin kapısında sabahlamış ve üzerine kar yağmıştı. Kar omuzlarında yükselmiş, sabaha karşı uykuya dalan İsmail Efendi'nin yanından geçen ve onun bu hâlini görenler, kayın pederine, "Sizin damat delirmiş olmalı. Takî Efendi'nin

kapısında sabaha kadar beklemiş, uykuya dalınca da üzerine kar yağmış" demişler. Bu hâdise Takî Efendi'ye intikâl edince Takî Efendi: "İsmail Efendi, bizi sever biz de onu severiz" şeklinde İsmail Efendi'ye olan sevgisini dile getirmiştir.

Silsilede Mustafa Takî Efendi ve İsmail Efendi

İsmail Efendi'nin Tokatlı Mustafa Hâkî Efendi'nin (ö.1921) vefatının ardından ömrünün sonuna kadar okuduğu ve sevenlerine okunmasını ısrarla tavsiye ettiği Türkçe ve Farsça silsilede Mustafa Takî Efendi'nin ismine karşı olan derin saygı ve sevginin bir ifadesi olarak zikredilen ifadeler de son derece önemlidir. Bilindiği üzere tarikatlarda silsileler manevî bağla bireyleri birbirine bağladığına inanılan vesikalardır. İhramcızâde İsmail Efendi'nin yıllarca cân-ı gönülden okuduğu bu silsiledeki ifadeler şu şekildedir:

Sivâsî Mustafa Takî o serverden alup feyzi
Olup serdâr tarikatda itdi ihyâ müridânı

.....

*N'ola kıtmîr ola yâ Rab bu yolda
İsmail Hakkı
Ânın feyzi ile bula derûn-ı dilde
cânâm*

İhramcızâde İsmail Efendi'nin "Yâre Yâdigâr" İsimli Mevlîdindeki İfâdeleri

Mustafa Takî Efendi'nin vefatından sonra İsmail Efendi, onun "Mevlid-i Şerif" isimli eserini manzûm hâle getirmiştir. Eserin mesnevî nazım şeklinde Türkçe olarak yazılan kısmı 175 beyittir. Eser, 8 beyitlik Muhammed redifli Türkçe bir kaside ve Arapça 8 beyitlik bir naât ile birlikte toplam 191 beyitten oluşmaktadır. İsmail Efendi, bu eseri Mustafa Takî Efendi'nin kalem aldığını ve kendisinin de manzûm hâle nak-

lettiğini şu muhteşem ifadelerle dile getirmiştir:

*Üstâdım Takî aleyhi'r-Rahme
Yazmıştı mensûr etmişdi tuhfe*

*Şikeste-beste dürr-i mensûrdan
Okudum nazm etdim nûr-ı mevfürdan*

Burada, Takî Efendi'nin ifadelerini incilere benzeten İsmail Efendi, bu incilerden faydalanaarak eserini kaleme aldığını belirtmiştir. Bu da İsmail Efendi'nin Takî Efendi'ye olan sevgi ve hayranlığını gösterdiği önemli noktalardan birisidir.

Mevlid-i Şerif Okunduktan Sonra Sevabın Takî Efendi'nin de Ruhuna Hediye Edilmesi

İsmail Efendi'nin manzûm hâle getirdiği "Yâre Yâdigâr" isimli mevlîd-i şerîfin okunmasından hâsıl olan sevâbı başışlarken de İhramcızâde İsmail Efendi, Takî Efendi'ye özel bir yer ayırmıştır. Onun bu davranışı da İsmail Efendi'nin Takî Efendi'ye duyduğu sevginin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. İsmail Efendi, bu duasında Takî Efendi ile ilgili kısım da şu satırlara yer vermiştir:

"Oradan hâsıl olan sevabın bir mislini hazret-i şâh Efendimizden Şeyh Sivâsî Hacı Mustafa Takî Efendimiz hazretlerine gelinceye kadar pîrân-ı izâm ve meşâyih-i kirâm efendimiz hazretlerinin rûh-ı tayyibelerine husûsan Takî Efendimiz hazretlerinin rûh-ı tayyibesine hediye eyledim vâsıl eyle."

İhramcızâde'nin; "Mustafa Takî Efendi Bizim Sohbet Şeyhimizdir" İfadesi

İsmail Efendi, Mustafa Takî Efendi için "Mustafa Takî Efendi bizim sohbet şeyhimizdir" ifadesini kullanmıştır. Tasavvufî bir kavram olan "Sohbet Şeyhi" ifadesinin açıklamasında fayda görmekteyiz. Yoksa "sohbet şeyhi" ifadesinden ilk anlaşılan şekliyle, sadece sohbet ile yol gösteren kimse şeklinde anlaşılmalıdır. Tasavvufî sis-

tem içerisinde yol gösteren insanlar bazı sınıflandırmalara tabi tutulmuştur: "Ta'lim Şeyhi, Sohbet Şeyhi, Tarîkât Şeyhi veya Sülûk Şeyhi" gibi. Bu sınıflandırmalar içerisinde olan sohbet şeyhi ise şöyle târif edilmiştir: "Sohbetine herkesin katılıp sözlerini dinlediği hâl ve hareketleri ile örnek olan kişidir. Hâliyle insanları etkileyen kimse dir." "Sohbet şeyhleri meclislerinde bulunan tâliplere tasavvufî hayatı yaşayarak, hissederek ve tadararak öğreten ve tanıtan şahıslardır. Burada anlatma birinci derecede önemli değildir. Şeyhin tâlibe ve müride nazar etmesi/bakması tâlibin ve müridin şeyhi görmesi sözden çok daha önemlidir".

Anlaşılan odur ki, İsmail Efendi'nin Takî Efendi hakkında söylediği bu söz rasgele söylenmiş bir söz değildir. Aralarındaki ilişkiyi en güzel şekilde ifade edecek bir söz olarak zikredilmiştir. Seyr ü sülûkünü Mustafa Takî Efendi'de tamamlayan İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi'nin "sohbet şeyhimiz" ifadesi bu anlamda gerçekten çok manidardır.

Sonuç

İhramcızâde İsmail Efendi ile Mustafa Takî Efendi arasındaki bu samimi ilişki bizlere, hiçbir çıkar olmadan kurulan ilişkilerin kıymetini bir kez daha hatırlatmaktadır. Benliğin aradan çıkartıldığı sadece Allâh rızası için birbirini sevmeye dayanan bu samimi ilişkinin Mustafa Takî Efendi'nin vefatından sonra da aynı sıcaklık ve kıvamda devam etmesi de bu ilişkinin önemini bir kat daha artırmaktadır. Bugün bizlere düşen görev bu büyük insanların aralarındaki ilişkileri iyi değerlendirmek ve onların aralarında meydana gelen bu samimiyetin Cenab-ı Hakk'a vuslat için önemli bir fırsat olduğunu görerek Allah için sevip Allah için buğz etme ilkesine son derece bağlı kalmaya gayret etmek olacaktır. Şunu hiçbir zaman unutmamalıyız ki, bu gönül insanların Mevlâ'nın rızasından başka dertleri yoktur ve bizlere de anlatmaya çalıştıkları, hedeflerimizi sadece Allah'ın rızasına muvâfık kılmamız, yönündeki telkinleridir. Sevgi dolu bir dünyada yaşamak dileği ile...